

Goudeerlijk: Het verhaal van Papua

Amsterdam | 12 december 2025

Gestelde vragen:

Mensenrechtenschendingen en VN Hoge Commissaris voor de Mensenrechten en Speciale Rapporteurs

1. *Hoe vaak heeft de minister van Buitenlandse Zaken de mensenrechtenschendingen in West Papua de afgelopen vijf jaar aangekaart bij Indonesië en/of de VN?*
2. *Wat doet de minister van Buitenlandse Zaken om de mensenrechtenschendingen in West Papua te doen stoppen?*
3. *Welke zaken bemoeilijken het bespreekbaar maken van de mensenrechtenschendingen in West Papua?*
4. *In hoeverre draagt de Nederlandse regering een morele verantwoordelijkheid voor de slow motion genocide van 500.000 Papua's?*
5. *Nederland heeft volgens het Genocideverdrag de verplichting om genocide te **voorkomen**. Wat doet de Nederlandse regering om het voortduren van een slow motion genocide in West Papua te voorkomen?*
6. *Nederland heeft volgens het Genocideverdrag de verplichting om genocide te **bestrafen**. Welke maatregelen neemt Nederland tegen Indonesische individuen die verantwoordelijk zijn voor moorden en buitengerechtelijke executies?*
7. *In het mensenrechtenbeleid debat van afgelopen 29 september verwees u naar de separate mensenrechtendialoog van de EU met Indonesië. De EU mensenrechten rapportage 2024 maakt echter geen melding van West Papua en in het landenrapport Indonesië 2024 staat niks over de mensenrechten en de daden van de Indonesische overheid. Hoe goed werkt die mensenrechtendialoog dan in uw ogen?*
8. *In hoeverre bent u bezig om de druk op Indonesië op te voeren om het bezoek van de VN Hoge Commissaris voor de Mensenrechten aan West Papua toe te staan?*
9. *VN Speciale Rapporteurs hebben buitengerechtelijke executies, gedwongen verdwijningen, martelingen en onmenselijke behandeling en gedwongen verplaatsingen van Papua's geconstateerd. Wat voor actie heeft de Nederlandse regering hierop genomen?*
10. *De VN Speciaal Adviseur voor Preventie van Genocide heeft ook gewezen op de rol van extractieve industrieën en de exploitatie van natuurlijke hulpbronnen in de mensenrechtenschendingen in West Papua. Hoe kijkt de minister van Buitenlandse Zaken hiernaar?*

Antwoord

De mensenrechtensituatie in de Papoea provincies van Indonesië (hierna: Papoea) is zorgelijk. Het ministerie van Buitenlandse Zaken volgt de situatie nauwlettend, onder andere via de Nederlandse ambassade in Jakarta. Zowel het ministerie in Den Haag als

de ambassade in Jakarta staan in contact met verschillende (mensenrechten)organisaties, die onder andere rapporteren over geweld en inbreuken op eigendommen van de inheemse bevolking. Er vallen ook slachtoffers door geweld gebruikt door lokale gewapende groepen.

Nederland kaart de mensenrechtensituatie op verschillende niveaus aan bij Indonesië, zowel in bilateraal, EU- als multilateraal verband. Daarbij kijkt het kabinet nadrukkelijk wat de meest effectieve wijze is om zorgen over mensenrechten over te brengen. De minister van Buitenlandse Zaken heeft tijdens zijn bezoek aan Indonesië deze maand met verschillende stakeholders gesproken over Papua. Ook ondersteunt de Nederlandse ambassade in Jakarta verschillende projecten ter bevordering van de bescherming van mensenrechten in Indonesië, inclusief in Papoea. De ambassade brengt daarnaast regelmatig werkbezoeken aan verschillende provincies in heel Indonesië, zo ook aan Papoea, waarbij aandacht wordt besteed aan de bescherming en bevordering van mensenrechten. Tevens heeft de ambassade het bezoek van een aantal leden van de Vaste Kamercommissie van Buitenlandse Zaken aan Indonesië afgelopen juli ondersteund, waarbij de leden met o.a. de Indonesische mensenrechtencommissie over de situatie in Papoea hebben gesproken. Ook via de EU kaart Nederland de mensenrechtensituatie in Indonesië aan. In juli vorig jaar vond de tiende mensenrechtendialoog plaats tussen de EU en Indonesië. Dit is in Brussel voorbereid met inbreng van de EU-lidstaten w.o. Nederland. Nederland heeft in multilateraal verband recent aandacht gevraagd voor de situatie in Papoea tijdens de meest recente *Universal Periodic Review* (UPR) van Indonesië in november 2022. Mochten de omstandigheden dat toelaten, dan zou het kabinet een bezoek van de VN Hoge Commissaris voor de Mensenrechten aan Papoea verwelkomen. Dat is echter primair aan het kantoor van de VN-Hoge Commissaris voor de Mensenrechten (OHCHR) en de Indonesische autoriteiten. Nederland heeft geen zicht op deze gesprekken en de overwegingen voor het al dan niet laten plaatsvinden van een bezoek aan Indonesië, inclusief Papoea.

Mijnbouw

11. *Waarom verstrekte de Nederlandse regering op 7 maart 1962 een 75-jarige mijnconcessie (voor exploratie en exploitatie) aan de Pacific Nikkel Mijnbouw Maatschappij?*
 12. *De Nederlandse overheid bedong een 5a-contract waardoor het recht had op 10 procent van de netto opbrengst. Hoe kijkt u daar nu naar?*
 13. *Waarom verstrekte de Nederlandse overheid op 1 augustus 1959 een mijnconcessie (voor exploratie in Nederlands Nieuw-Guinea) aan de Oost Borneo Maatschappij?*
-

14. *Bent u op de hoogte van het feit dat het Nederlandse bedrijf de Oost Borneo Maatschappij in 1967 een contract sloot met de Indonesische overheid voor goud- en kopermijnbouw in West Papua?*
15. *Heeft de Oost Borneo Maatschappij dit aan de Nederlandse overheid gemeld?*
16. *Dit was twee jaar voor de Act of Free Choice en dus twee jaar voordat de soevereiniteit aan Indonesië werd overgedragen. Hoe kan het dat een Nederlands bedrijf dit illegitieme contract afsloot?*
17. *Bent u op de hoogte van het feit dat de Koninklijke Nederlandse Hoogovens, het huidige Tata Steel, in februari 1969 een contract sloot met de Indonesische overheid voor nikkel- en kobaltmijnbouw in West Papua?*
18. *Hebben de Koninklijke Nederlandse Hoogovens dit aan de Nederlandse overheid gemeld?*
19. *Dit was zes maanden voor de Act of Free Choice en dus zes maanden voordat de soevereiniteit aan Indonesië werd overgedragen. Hoe kan het dat een Nederlands bedrijf dit illegitieme contract afsloot?*
20. *Zowel de goud/kopermijnbouw als de nikkel/kobaltmijnbouw is door Nederlandse bedrijven (met hulp van buitenlandse bedrijven) opgezet, met concessies verleend door de Nederlandse overheid. In hoeverre draagt de Nederlandse regering een morele verantwoordelijkheid voor de extractivistische industrie in West Papua sindsdien?*

Antwoord

Voor informatie over dit onderwerp verwijs ik je graag door naar het Nationaal Archief. Wat er aan documentatie bestaat over dit onderwerp wordt door het Nationaal Archief beheerd en is voor iedereen in te zien.

Handelsbetrekkingen en bilaterale relatie

21. *Weet uw ministerie welke bedrijven er actief zijn in West Papua waarmee Nederlandse bedrijven geen zaken kunnen doen volgens de OESO-richtlijnen?*
22. *Hoeveel geld heeft Nederland te verliezen, wat betreft de omvangrijke handelsbetrekkingen, bij slechte verhoudingen met Indonesië?*
23. *Hoeveel geld zou het Nederland kosten als het de Papua's zou steunen?*
24. *In hoeverre prevaleert het belang van de goede bilaterale relaties tussen Nederland en Indonesië boven het belang van de Papua's?*
25. *In hoeverre zijn de handelsbetrekkingen tussen Nederland en Indonesië de reden waarom Nederland de slow motion genocide in Papua nog nooit heeft veroordeeld?*

Antwoord

De handelsrelaties met Indonesië zijn breed en intensief. Cijfers over deze relatie zijn te vinden in de databanken van het Centraal Bureau voor Statistiek. In deze cijfers kan geen onderscheid gemaakt worden tussen de verschillende regio's binnen een land waar handel mee gedreven wordt.

De Nederlandse overheid verwacht van alle bedrijven in Nederland dat zij internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO), conform de OESO-richtlijnen. Internationaal MVO maakt daarnaast integraal onderdeel uit van de economische dienstverlening van de Nederlandse overheid in het buitenland voor alle sectoren van het Nederlands bedrijfsleven en in het informatiepakket van diensten van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

Via de website en de landenpagina's van de RVO is algemene informatie over MVO in het buitenland opgenomen. Voor aanvullende vragen over MVO kunnen bedrijven terecht bij RVO, en het MVO-steunpunt in het bijzonder. Daarnaast zijn de Nederlandse ambassades in het buitenland bij uitstek op de hoogte van de MVO-situaties in de betreffende landen. Wanneer het postennet een risico vermoedt, bijvoorbeeld op het gebied van mensenrechten, vraagt het bedrijven die aankloppen actief naar de wijze waarop zij deze hebben geadresseerd en ondersteunen waar nodig.

Zelfbeschikkingsrecht en Act of Free Choice

26. *Gaat Nederland een resolutie indienen bij de VN waarin het verzoekt om een 'advisory opinion' van het Internationaal Gerechtshof over het dekolonisatieproces van West Papua (in navolging van de resolutie omtrent de Chagos Islands aangenomen door de Algemene Vergadering van de VN in juni 2017)?*
27. *In hoeverre komt Nederland haar verplichtingen op basis van het VN Handvest na wanneer het deze resolutie niet indient?*
28. *Op basis van de New York Agreement was Nederland verplicht om de politieke rechten en vrijheden van de Papua's te beschermen en ervoor te zorgen dat zij hun recht op zelfbeschikking vrijelijk, in overeenstemming met de internationale praktijk (dus 'one man, one vote'), konden uitoefenen.*
 - a. *Heeft Nederland daarin gefaald?*
 - b. *Heeft Nederland daar opzettelijk in gefaald?*
 - c. *Heeft Nederland daarin nog een onafgeronde verplichting?*
29. *Gaat de Nederlandse regering erkennen dat het in aanloop naar, tijdens en bij de behandeling door de Algemene Vergadering van de VN van de Act of Free Choice in 1969 onjuist heeft gehandeld, niet in lijn met de principes van de Verenigde Naties?*

Antwoord

De Algemene Vergadering van de VN is altijd gerechtigd om een adviesaanvraag over de uitleg of toepassing van internationaal recht in te dienen bij het Internationaal Gerechtshof. Door Nederland zal geen resolutie worden ingediend ten behoeve van een adviesaanvraag over het dekolonisatieproces van voormalig Nederlands Nieuw-Guinea. Het indienen van een resolutie bij de Algemene Vergadering – of een ander orgaan – van de VN is een politieke handeling. Het is geen verplichting onder het VN Handvest.

Nederland is als lid van de VN gebonden aan het VN Handvest en heeft dat Handvest in verhouding tot de dekolonisatie van Nieuw-Guinea, en erna, nageleefd. De politieke status van de regio is tot stand gekomen onder toezicht en met goedkeuring van de VN. De realiteit van vandaag is dat de Papoea provincies onderdeel zijn van de Republiek Indonesië. De Nederlandse regering respecteert de territoriale integriteit van Indonesië volledig.
